

State of Punjab v. Bachittar Singh, etc., (Gujral, J.)

ILR ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ

(1972)1

ਫੁਲ ਬੈਚ

ਅਪਰਾਧਿਕ ਫੁਟਕਲ

ਐਸ.ਐਸ.ਸੰਧਾਵਾਲੀਆ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਗੁਜਰਾਲ ਅਤੇ ਡੀ.ਐਸ.ਟੀਵਾਤੀਆ, ਜੇ. ਜੇ.
ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, - ਅਪੀਲਕਰਤਾ।

ਬਨਾਮ.

ਬਚਿੱਤਰ ਸਿੰਘ, ਅਤੇ ਹੋਰ, - ਜਵਾਬਦੇਹ।

1971 ਦਾ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਫੁਟਕਲ ਨੰਬਰ 1081

*

ਵਿੱਚ

1971 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰ- 588

13 ਸਤੰਬਰ 1971 ਈ.

ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ (V of 1898)— ਧਾਰਾ 417 ਅਤੇ 427— ਦੋਸ਼ੀ-ਵਿਅਕਤੀਆਂ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਕੈਪੀਟਲ ਚਾਰਜ 'ਤੇ ਬਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ- ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਧਾਰਾ 417 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਜ ਦੀ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਨਾ— ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ— ਦੋਸ਼ੀ-ਵਿਅਕਤੀ—ਕੀ ਯੋਗ ਹਨ ਅਪੀਲ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

(ਪ੍ਰਤੀ ਬਹੁਮਤ, ਸੰਧਾਵਾਲੀਆ ਅਤੇ ਤਿਵਾਤੀਆ, ਜੇ. ਜੇ., ਗੁਜਰਾਲ, ਜੇ. ਕੰਟਰਾ.) ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 427, ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਇੱਕ ਸਰਸਰੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ 'ਤੇ ਵੀ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਲਈ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪਾਬੰਦੀ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਈ। ਕਾਨੂੰਨ ਪੂੰਜੀ ਖਰਚਿਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ 'ਤੇ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਅੰਤਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ ਅਜਿਹੀ ਅਪੀਲ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਤੱਕ ਬਕਾਇਆ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਲਈ ਐਕਸ ਪ੍ਰੈਸ ਉਪਬੰਧ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿੱਚ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ ਵੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਖਤਿਆਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਦੇ ਦਾਖਲੇ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਵੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਆਪਣਾ ਹੱਥ ਰੱਖ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਜਾਂ ਸ਼ੱਕ ਦੀ ਲੋੜ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਨੋਟਿਸ, ਸੰਮਨ ਜਾਂ ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਰਹਿ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੋਸ਼ੀ-ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ। ਜਿੱਥੇ ਰਾਜ ਧਾਰਾ 417, ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਬਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸਿਰਫ ਅਪੀਲ ਦੇ ਦਾਖਲੇ ਦੇ ਤੱਥ ਦੁਆਰਾ ਗੈਰ-ਅਸਥਿਤੀ ਨਹੀਂ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ, ਅਜਿਹੇ ਨਿਰਣੇ ਦੀ ਹੋਂਦ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਅਜਿਹੇ ਨਿਰਣੇ ਦੀ ਨਿਰੰਤਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਅਜਿਹੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਭੌਤਿਕ ਅਤੇ ਵੱਖਰੀ ਤਬਦੀਲੀ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਕਾਰਨ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਪੂੰਜੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿਚ ਦੋਸ਼ੀ-ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਹੋਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਗੰਭੀਰ ਅਤੇ ਅਸਧਾਰਨ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਅਦਾਲਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਰੱਖਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ।

(ਧਾਰਾ 9, 10 ਅਤੇ 17)

ਪ੍ਰੰਜੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਰਾਜ ਦੀ ਅਪੀਲ ਵਿਚ ਦੋਸ਼ੀ-ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹੀ ਅਪੀਲ ਦੇ ਲੀਬਿਤ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਹੋਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਜਾਂ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਪ੍ਰੰਜੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਸਹੀ ਨਿਯਮ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਗੈਰ-ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਉਦਾਰਤਾ ਦੀ ਇੱਕ ਉਦਾਰਤਾ ਨਾਲ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਸਵਾਲ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਦੇ ਸਫਲ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ। ਇਹ ਸੀਆਰ ਇਮਿਨ ਅਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 427 ਦਾ ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਵਾਜਬ ਨਿਰਮਾਣ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਬੇਕਸੂਰਤਾ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਅਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਉਦਾਰਤਾ ਨਾਲ ਦੇਖਣ ਦੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਕਹਿਣ ਲਈ ਕਿ ਕੈਪੀਟਲ ਚਾਰਜਿਜ਼ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਸਿਰਫ ਗੰਭੀਰ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਰੱਦ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਉਸ ਵਿਵੇਕ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਹੋਵੇਗੀ ਜੋ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ, ਜਿਸ ਦੀ ਪਾਬੰਦੀ ਨਾ ਤਾਂ ਧਾਰਾ 427 ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮੁੱਢੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਹੈ। (ਪਰਾ 37)।

ਕੇਸ ਸੀ.ਆਰ. ਐੱਮ. 1081/71 ਨੂੰ 2 ਅਗਸਤ, 1971 ਨੂੰ ਮਾਨਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਐੱਸ.ਐੱਸ. ਸੰਧਾਵਾਲੀਆ, ਅਤੇ ਮਾਨਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਡੀ.ਐੱਸ. ਤੇਵਤੀਆ ਦੀ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਟੀ ਕੇਸ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਮਿਸ. ਨੰਬਰ 1081/71 ਦਾ ਫੈਸਲਾ 12 ਸਤੰਬਰ, 1971 ਨੂੰ ਮਾਨਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਐੱਸ.ਐੱਸ. ਸੰਧਾਵਾਲੀਆ, ਮਾਨਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਐੱਮ.ਐੱਸ. ਗੁਜਰਾਲ, ਅਤੇ ਮਾਨਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਡੀ.ਐੱਸ. ਤੇਵਤੀਆ ਦੀ ਇੱਕ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

426 ਅਪੀਲ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ 15 ਫਰਵਰੀ, 1971 ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੀ ਓ.ਪੀ. ਅਗਰਵਾਲ, ਐਡੀਟਿਨੋਅਲ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਬਰਨਾਲਾ ਵੱਲੋਂ ਜਵਾਬਦੇਹੀਆਂ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਉਪਰੋਕਤ ਨੋਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਪੀਲ ਦੇ ਲੀਬਿਤ ਪਏ ਬਿਨੈਕਾਰ-ਜਵਾਬਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਐਮਐਸ ਸੰਧੂ ਡਿਪਟੀ ਐਡਵੋਕੇਟ-ਜਨਰਲ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਏ.ਐਨ. ਮਿੱਤਲ ਐਡਵੋਕੇਟ ਸਨ।

ਜੇਐਨ ਕੋਸ਼ਲ, ਅਤੇ ਅਸ਼ੋਕ ਭਾਨ, ਐਡਵੋਕੇਟ, ਬਿਨੈਕਾਰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ।

ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਦਾ ਹੁਕਮ।

ਸੰਧਾਵਾਲੀਆ, ਜੇ.-ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਸ਼ਚਤ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਮੁਢਲਾ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਸਲ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਪ੍ਰੰਜੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਰੀ ਹੋਣ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਪੀਲ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਦੀ ਧਾਰਾ 417, ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਜ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ।

(2) ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੇਰੇ ਵਿਦਵਾਨ ਭਰਾ ਤੇਵਤੀਆ, ਜੇ., ਅਤੇ ਮੈਂ ਅਤੇ ਉਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਜੋ ਅਸੀਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਲੈਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਸੀ।

ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦੋ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਬਦਪੱਲੀ ਆਦਿ ਅਤੇ ਦੋ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਸੀ। (1)। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਦੇ ਗਠਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

State of Punjab v. Bachittar Singh, etc., (Gujral, J.)

(3) ਤੱਥ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਛੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਬਰਨਾਲਾ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਤਲ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਹਾਇਕ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤਹਿਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਲਈ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ 15 ਫਰਵਰੀ, 1971 ਦੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਰਾਜ ਨੇ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ, ਜੋ ਕਿ 11 ਜੂਨ, 1971 ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਗੈਰ-ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਉਪਰੋਕਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਆਤਮ ਸਮਰਪਣ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਰਾਜ ਦੀ ਅਪੀਲ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਲਈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਹੈ।

(4) ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਹਿਮ ਮੁੱਦਾ *ਬਦਾਪੱਲੀ ਆਦਿ ਦੇ ਕੇਸ* (1) ਵਿੱਚ ਉੜੀਸਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਦਲੀਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਬੇਕਸੂਰ ਹੋਣ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਸਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕੋਈ ਹੋਰ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ। ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਅਪੀਲ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ ਉਸਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਈ। ਬੈਂਚ ਨੇ ਅਜਿਹੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦਿਆਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ: -

"* * * ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਰਾਜ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਉਠਾਈ ਗਈ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਬਦਲਦਾ, ਜਿਸਦੇ ਖਿਲਾਫ ਇੱਕ ਪ੍ਰੰਜੀ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਨਾ ਤਾਂ ਪ੍ਰਥਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਵਾਜ਼ਿਬ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਦੀ ਚਰਚਾ ਹੋ ਰਹੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਛੱਡਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਸਾਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਭੇਜਣ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਆਪਣੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਝਿਜਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਾਂਗੇ।

ਉਪਰੋਕਤ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ੋਰਾ *ਸਿੰਘ* ਬਨਾਮ *ਰਾਜ* (2) ਵਿੱਚ ਐਸ.ਬੀ. ਕੈਪੂਰ ਅਤੇ ਜਿੰਦਰਾ ਲਾਈ ਜੇ.ਜੇ. ਦੀ ਬਣੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਸੀ।

- (1) ILR 1955 ਕਟਕ 589.
- (2) ਸੀ.ਆਰ. ਫੁਟਕਲ।

1967 ਦੇ 222 ਨੇ 23 ਮਾਰਚ, 1967 ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਾਲ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਅਤੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜਾਂ ਨੇ ਸਿਰਫ ਕਟਕ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ *ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਨੰਦ ਸਿੰਘ* (3) ਵਿੱਚ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਇੱਕ ਮੁੱਦਾ ਇੱਕ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਇੱਕ ਧਿਰ ਸੀ ਅਤੇ *ਬਡਾਪੱਲੀ ਆਦਿ* (1) ਅਤੇ *ਜ਼ੋਰਾ* ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। *ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ* (2), ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੁੜ ਪੈਰਵੀ ਕੀਤੀ ਗਈ।

(5) ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਪਣੀ ਪੁਰਾਣੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਸ਼੍ਰੀ ਜੇਐਨ ਕੌਸ਼ਲ ਨੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੇ ਉਸਦੇ ਮੁਵੱਕਿਲਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਹੋਣ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਅਪੀਲ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਆਪਣੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ

ਹਨ। ਬਡਾਪੱਲੀ ਆਦਿ ਦੇ ਕੇਸ (1) ਵਿੱਚ ਤਰਕ 'ਤੇ ਇੱਕ ਅਗਲਾ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ , ਅਤੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟਾਇਆ ਗਿਆ ਵਿਚਾਰ ਸਿਧਾਂਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਦੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਐਲਾਨਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀ ਵਜ਼ਨ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।

(6) ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਜੁਰੀਸਪ੍ਰੂਡੈਂਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਜਾਲ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਸੁਨਹਿਰੀ ਧਾਗਾ ਚਲਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਦੋਸ਼ੀ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ, ਇਸ ਮੁੱਖ ਨਿਯਮ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਪੂਰੇ ਪਹਿਰਾਵੇ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਮਰੱਥ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਫੜਦੀ ਹੈ। ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਨਾ ਹੋਣ ਲਈ, ਇਹ ਮੈਨੂੰ ਅਟੱਲ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਧਾਰਨਾ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਸ ਨੂੰ ਸਿਧਾਂਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹਾਂਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਮੈਨੂੰ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਟਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਚ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਹੁਣ ਸੁਲਝਿਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, (4) ਵਿੱਚ ਇਹ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ: -

"* * *. ਹੁਣ ਇਹ ਗੱਲ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੈਅ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਕੋਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਦਾ ਪੂਰਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਵੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਤੈਅ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਬੇਕਸੂਰ ਹੋਣ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਨਾਲ ਹੋਰ ਵੀ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਬਾਰੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਜੱਜ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਵਜ਼ਨ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ;* * *।"

ਉਪਰੋਕਤ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸੁਭਾ ਰਾਓ, ਜੇ. ਦੁਆਰਾ, ਸਨਵੰਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਬੋਲਣ ਵੇਲੇ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸੀ.ਆਰ. ਮਿਸ. 1971 ਦਾ 872 ਜੂਨ, 1971 ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਹੋਇਆ।

(3) ਏਆਈਆਰ 1957 ਐਸਸੀ 216.

ਰਾਜਸਥਾਨ ਦਾ ਸਟੈਕਸ, (5)। ਡਾ. ਐੱਮ. ਜੀ., ਅਗਰਵਾਲ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ, (6), ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਾ ਇਸਤਿਹਾਰ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਇਸ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ: -

"* * *. ਅਜਿਹੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵੇਲੇ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਸੁਭਾਵਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਬੇਕਸੂਰ ਹੋਣ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ ਉਕਤ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ? ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਲਾਭ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿੱਚ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਮੌਜੂਦ ਰਹੇਗਾ ਜਦੋਂ ਇਹ ਕੇਸ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦਾ ਹੈ।"

State of Punjab v. Bachittar Singh, etc., (Gujral, J.)

ਮੈਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਗੁਣਾ ਕਰਨਾ ਬੇਲੋੜਾ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਜਿਦ ਦੇ ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਲੜੀ ਵਿੱਚ ਲਗਾਤਾਰ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਮੈਂ ਇਹ ਮੰਨਾਂਗਾ ਕਿ ਕਟਕ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਵਿਚਾਰ ਕਿ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਹੋਣ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਹੁਣ ਮੰਨਣਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(7) ਮਿਸਟਰ ਐਸ.ਐਮ. 5 ਐਸ.ਡੀ.ਜੇ.ਸੰਪੂਰਨ ਵਲੋਂ) 0 ਜਵਾਬਦੇਹ ਰਾਜ 5 ਨੇ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿਚ ਸੀ ਅਤੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਦੇਸ਼ੀ ਆਪਣੀ ਅਸਲ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਵਾਪਸ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪੁੰਜੀ ਚਾਰਜ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਆਪਣੀ ਅਸਮਰੱਥਾ ਦਾ ਅਫਸੋਸ ਹੈ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਬੈਂਚ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਤਰਕ ਵਿੱਚ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਜਾਂ ਨੁਕਸ ਲੱਭਣ 'ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰੇਗਾ। ਪਰ ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਲੰਮਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਅਪੀਲ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਹੀ ਬਰੀ ਹੋਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਰਿਕਾਰਡ ਤੋਂ ਮਿਟਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਇਸ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦਾ ਕੋਈ ਲਾਭ ਲੈਣ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਵਾਂਝੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਨਿਪਟਾਇਆ ਗਿਆ ਵਿਚਾਰ ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲ ਅਧੀਨ ਫੈਸਲਾ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਕਾਇਮ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇਸਨੂੰ ਉਲਟਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ (ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੈ)। ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਉਲਟਾਉਣ ਲਈ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸੁਸਤੀ ਸਵੈ-ਸਿੱਧ ਹੈ। ਰਾਮਹੁਪਾਲਾ ਆਰ ਐਡੀ
ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਹੇਜ, ਜੇ.,

(4)	ਏਆਈਆਰ	1961 ਐਸਜੀ	715
(5)	ਏਆਈਆਰ	1963 ਐਸਜੀ	200
(6)	ਏਆਈਆਰ	1971 ਐਸਜੀ	460

ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਬੋਲਦੇ ਹੋਏ, ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸਖ਼ਤ ਟੈਸਟ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ: -

"ਇਨ੍ਹਾਂ ਟੈਸਟਾਂ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਜੋੜ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕਈ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਕਸੇ ਵਿੱਚ ਵੇਖਣ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਹੋਣ ਦਾ ਪੂਰਵ ਅਨੁਮਾਨ ਹੈ। ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਕਮਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਹੋਏ। ਜੇਕਰ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦੋ ਵਾਜਬ ਸਿੱਟਿਆਂ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ।

(7) ਰਿਕਾਰਡ ਤੋਂ ਮਿਟਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਦੂਰ, ਮੈਂ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਬਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਚਲੇ ਨਤੀਜੇ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਪੀਰੀਅਰ ਕੋਰਟ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਅੰਕੜਿਆਂ ਤੋਂ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ 1968 (1969 ਅਤੇ 1970) ਦੇ ਅਸਲ ਅਭਿਆਸ ਵਿੱਚ ਪੁੰਜੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ 20 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੋਂ ਵੀ ਘੱਟ ਅਪੀਲਾਂ ਆਖਰਕਾਰ ਸਫਲ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਇੱਕ ਹੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਿਰਫ ਕੁਝ ਹੀ ਹਨ। ਇਹ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ

ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਪੀਲ ਦੇ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਦਾਖਲੇ ਨਾਲ ਹੀ ਗੁਮਨਾਮ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ। ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀਆਂ ਇਹ ਖੋਜਾਂ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹਨ, ਸਗੋਂ ਬਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤਰਕ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ: -

“ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਾਰਨਾਂ’ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸਾਰੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸਿੱਟੇ ’ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਵਿਚ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਨਿਰਸੰਦੇਹ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇਸ ਨੂੰ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਹਰ ਮਾਮਲੇ ’ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਸਵਾਲਾਂ ਅਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਪਰ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਬਰੀ ਕਰਨਾ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ।

(8) ਦੁਬਾਰਾ ਜੇ ਸਮਾਨਤਾ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਿਵਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਭਟਕ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੀ ਪ੍ਰਭੂਤਾ ਹੈ।

ਅਧਿਕਾਰਤ ਤੌਰ ’ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ’ਤੇ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਰ ਲਾਰੈਂਸ ਜੇਨਕਿਨਜ਼ ਦੁਆਰਾ ਜਸਕਰਨ ਬੋਇਡ ਬਨਾਮ ਪਿਰਥੀਚੰਦ ਲਾਈ ਚੌਧਰੀ, (8) ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਸ ਨੇ ਯੂਪੀ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਮੁਹੰਮਦ ਨੂਹ, (9) ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਜੋ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਸਰਵਵਿਆਪਕ ਉਪਯੋਗ ਦੀ ਜਾਪਦੀ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਇੱਕ ਦੀਵਾਨੀ ਨਿਰਣੇ ਦੇ ਪਾਠ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ: -

“ਭਾਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਇਸ ਸੁਝਾਅ ਦੀ ਵਾਰੰਟੀ ਦੇਣ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦਾ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਦਾ ਹੁਕਮ ਜਾਂ ਹੁਕਮ ਸਿਰਫ਼ ਅਪੀਲ ਜਾਂ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਦੁਆਰਾ ਸਾਰੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ’ਤੇ ਅੰਤਿਮ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਪੀਲ ਜਾਂ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨਾ ਫ਼ਰਮਾਨ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਖਤਰੇ ਵਿੱਚ ਪਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਸਨੂੰ ਉਲਟਾ ਜਾਂ ਸੋਧਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ ਇਹ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਉਪਰੋਕਤ ਅਧਿਕਾਰਤ ਘੋਸ਼ਣਾਵਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੇ ਸਿਰਫ਼ ਤੱਥਾਂ ਨਾਲ ਗੈਰ-ਅਸਥਿਤੀ ਨਹੀਂ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਨਿਰਣੇ ਦੀ ਹੋਂਦ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਅਜਿਹੇ ਨਿਰਣੇ ਦੀ ਨਿਰੰਤਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਅਜਿਹੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਭੌਤਿਕ ਅਤੇ ਵੱਖਰੀ ਤਬਦੀਲੀ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਕਾਰਨ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(9) ਹੁਣ ਇੱਕ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਜੋ ਸਿੱਧੇ ਖਿੰਦੂ ’ਤੇ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 427 ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ: -

“ਜਦੋਂ ਧਾਰਾ 411-ਏ, ਉਪ ਧਾਰਾ (2), ਜਾਂ ਧਾਰਾ 417 ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਅਪੀਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਇਹ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ

State of Punjab v. Bachittar Singh, etc., (Gujral, J.)

ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਅਧੀਨ ਅਦਾਲਤ, ਅਤੇ ਉਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਜਿਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਹ ਲਿਆਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਅਪੀਲ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਤੱਕ ਉਸ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਭੇਜ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।"

ਉਪਰੋਕਤ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਸਰਸਰੀ ਪੜਚੋਲ 'ਤੇ ਵੀ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਬਰੀ ਹੋਣ ਦੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਦੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ' ਤੇ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਰੋਕ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(8) ਏਆਈਆਰ 1918 ਪੀਸੀ 151

(9) ਏਆਈਆਰ 1958 ਐਸਸੀ 86.

ਕਾਨੂੰਨ ਪੂੰਜੀ ਖਰਚਿਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ 'ਤੇ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਅੰਤਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਧਾਰਾ ਅਜਿਹੀ ਅਪੀਲ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਤੱਕ ਬਕਾਇਆ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਲਪਨਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿੱਚ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ ਵੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਖਤਿਆਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਦੇ ਦਾਖਲੇ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਵੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਆਪਣਾ ਹੱਥ ਰੱਖ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਜਾਂ ਸ਼ੱਕ ਦੀ ਲੋੜ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਨੋਟਿਸ, ਸੰਮਨ ਜਾਂ ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਰਹਿ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੋਸ਼ੀ-ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਸਾਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਸੰਧੂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਖੁਦ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਧਾਰਾ 427 ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਇਕੋ-ਇਕ ਵਿਧਾਨਕ ਵਿਵਸਥਾ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 497 ਅਤੇ 498, ਫੌਜਦਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ, ਕੋਡ, ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਪ੍ਰਭਾਵ. ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਮਾਨ ਉਪਬੰਧ ਦੇ ਨਾਲ ਤੁਲਨਾ ਕਰਦਿਆਂ ਦਲੇਰ ਰਾਹਤ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਧਾਰਾ 426(1) ਅਤੇ (2) ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ, ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ: -

“426(1)। ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪੀਲ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ 'ਤੇ, ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ, ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਲਈ, ਹੁਕਮ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਜ਼ਾ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਕੈਦ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਰਿਹਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਆਪਣੇ ਬਾਂਡ 'ਤੇ।

(2) ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਪੀਲ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।"

ਦੋਵਾਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 426, ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ, ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਧਾਰਾ 427 ਅਧੀਨ

ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਪਾਬੰਦੀ ਜਾਂ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਲਗਾਈ ਗਈ ਹੈ, ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਧਾਰਾ 427, ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਰਵਿਘਨ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਦੋਸ਼ੀ-ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਨਿਰਦੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਦੁਬਾਰਾ ਫਿਰ ਧਾਰਾ 427 ਵਿਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਨਾ ਸਿਰਫ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਇਹ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਧੀਨ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਉਸ ਨੂੰ ਅਧੀਨ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿਚ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ

ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਨੂੰਨੀ ਪੱਟੀ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦੇਣ ਤੋਂ ਦੂਰ, ਧਾਰਾ 427, ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਉਪਬੰਧ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਨਿਆਂਇਕ ਹੁਕਮ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਿਯਮ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਇਨਕਾਰ ਇੱਕ ਅਪਵਾਦ ਹੈ।

(11) *ਬਡਾਪੱਲੀ ਆਦਿ ਦੇ ਕੇਸ (1)* ਵਿੱਚ ਕਟਕ ਬੈਂਚ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ , ਪੂੰਜੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਅਭਿਆਸ (ਇੱਛਤਤਾ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਨੋਟਿਸ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਕੋਈ ਅਭਿਆਸ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਜੇਕਰ, ਇੱਕ ਨਿਰੰਤਰ ਅਭਿਆਸ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮਾਨਤ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਗਰਾਂਟ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹੁਕਮ *ਸਿੰਘ ਮਿਲਾਪ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਸਟੇਟ ਓਰਫ ਅਜਮੇਰਾ* (10) ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮਾਨਤ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਥਾ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੁਕਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 302/34, ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ ਤੋਂ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਈ ਗਈ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਾਂ ਨੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਲੀਬਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਲਈ ਜਾਂ ਤਾਂ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕਰਨ ਜਾਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਢੁਕਵੀਂ ਅਧੀਨ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

(12) ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਜੋਕੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਉਦਾਰਤਾ ਉੱਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਿਰਦੋਸ਼ਿਤ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਜਿਥੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕੈਪੀਟਲ ਚਾਰਜ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੋਣ ਤੱਕ ਢੁਕਵੇਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਕਸਰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। . ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਤੱਥ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਕੇਸਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਾ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਮੁਸ਼ਕਲ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਜੋ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਲਗਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੋਸ਼ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹਨ।

(13) ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨਾਲ ਈਰਖਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਸਿਵਾਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਤ ਪ੍ਰੋਸੀਡਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਤੇ ਨਿਆਂਇਕ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਕਿਸੇ ਉਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਸਹੀ ਤਰਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮਾਨਤ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਦੇ ਵੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਅਜਿਹਾ ਸਿਰਫ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ

State of Punjab v. Bachittar Singh, etc., (Gujral, J.)

ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ , ਅਰਥਾਤ, ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਨਿਰਪੱਖ ਸੁਣਵਾਈ-ਨਿਰਪੱਖ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ।

(10) ਏਆਈਆਰ 1954 ਅਜਮੇਰ 52.

ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ, ਦੋਸ਼ੀਆਂ-ਜਵਾਬਦਾਰਾਂ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਮਾਪਤ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗਵਾਹ ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ ਦੀ ਕੋਈ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ ਅਪੀਲ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਥਾਂ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ, ਸਭ ਕੁਝ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ-ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਆਉਣ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਣਗੇ ਜੇਕਰ ਆਖਰਕਾਰ ਰਾਜ ਦੀ ਅਪੀਲ ਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਬਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਸ਼ਕਤੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। *ਤਲਪ ਹਾਜ਼ੀ ਹੁਸੈਨ ਬਨਾਮ ਮਧੂਕਰ ਪੁਰਸ਼ੋਤਮ ਮੋਡਕਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਵਿੱਚ* , (11) ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਾਂ ਨੇ ਨਿਆਂਇਕ ਰਾਏ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸਾਰੇ ਗੈਰ-ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਰੱਦ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਕੇ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 561-ਏ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਉਪਰੋਕਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਾਂ ਨੇ ਇਹ ਮੰਨਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ ਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਕੋਲ ਇੱਕ ਚੁਕਵੇਂ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮਾਨਤਯੋਗ ਜੁਰਮ ਵਿੱਚ ਵੀ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜ਼ਮਾਨਤ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਹਨ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੂੰਜੀ ਖਰਚਿਆਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਮੈਂ ਕਲਪਨਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅੰਤਮ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਹ ਸੁਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(14) ਮੇਰਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਰਵੱਈਆ ਸਥਿਰ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉੜੀਸਾ ਦੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਲੰਬਿਤ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ ਦੇ ਅਜੀਬ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, *ਬਦਾਪੱਲੀ ਆਦਿ ਦੇ ਕੇਸ (1)* ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ, 16 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਕੁਝ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਸਨ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ, ਬਕਾਏ ਦੀ ਇੱਕ ਵਧ ਰਹੀ ਲਹਿਰ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਅੰਦਰ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਨੂੰ ਠੱਪ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ (ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ) ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਵਾਲੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲਾਂ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਲਗਭਗ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਆਮ ਰੁਟੀਨ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹੀ ਸਮਾਂ, ਜੇਕਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਹੀਂ, ਤਾਂ ਪੂੰਜੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਿਰੁੱਧ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਅੰਤਿਮ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਵਿਵਹਾਰਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵਿੱਚ, ਇਸਦਾ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਤਲਬ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ (ਲਗਭਗ ਜਿਸ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗਾ) ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਦਾ ਅੰਤਿਮ ਫੈਸਲਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਲਗਭਗ ਚਾਰ ਸਾਲ ਲੱਗ ਜਾਣਗੇ, ਜੇ ਹੋਰ ਨਹੀਂ। ਪੂੰਜੀ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਨਿਯਮ, ਇਸਲਈ, ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੂਰੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ।

(11) ਏਆਈਆਰ, 1958 ਐਸਸੀ 376.

ਇਸ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਭਾਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨਾ ਆਖਰਕਾਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ । ਮੈਂ ਅਜਿਹੀ ਟਾਲਣਯੋਗ ਕਠਿਨਾਈ ਲਈ ਕੋਈ ਢੁਕਵਾਂ ਤਰਕ ਨਹੀਂ ਦੇਖ ਸਕਦਾ।

(15) ਇਹ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸੀ ਨਤੀਜੇ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਗੇ ਕਿ ਜੇ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੱਕ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ, ਤਾਂ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਵਾਬਦੇਹ-ਰਾਜ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਸ੍ਰੀ ਐਮ.ਐਸ.ਸੰਧੂ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ-ਜਵਾਬਦਾਰਾਂ ਦੀ ਕਰੀਬ ਚਾਰ ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਸਿਰਫ ਅੰਡਰ ਟਰਾਇਲ ਕੈਦੀਆਂ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਕੋਈ ਹੁਕਮ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਗਿਣਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਅੰਤਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਨੂੰ ਉਲਟਾ ਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਪੂੰਜੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ 'ਤੇ, ਕਾਨੂੰਨ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿਰਫ ਦੋ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ, ਮੌਤ ਜਾਂ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ। ਇਸ ਲਈ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਅਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਆਖਰਕਾਰ ਬੇਕਸੂਰ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਕਸੂਰ ਦੇ ਇਸ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਜੇਲ੍ਹ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਭੁਗਤਣੀ ਪਵੇਗੀ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਜੇਕਰ ਰਾਜ ਦੀ ਅਪੀਲ ਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਹੋਰ ਮਿਆਦ ਭੁਗਤਣੀ ਪਵੇਗੀ, ਜੋ ਕਿ ਚਾਰ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਅਧੀਨ ਕੈਦੀਆਂ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ-ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਇੱਕ ਕੌੜਾ ਫਲ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਮੈਂ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਤੋਂ ਹਾਂ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਵਿਆਖਿਆ ਵੱਲ ਝੁਕਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਸਧਾਰਨ ਨਤੀਜਿਆਂ ਤੋਂ ਬਚੇ, ।

(16) ਅਸੀਂ ਇਸ ਨਿਰੀਖਣ ਲਈ ਜ਼ਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਅਣਚਾਹੇ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਫਰਾਰ ਰਹਿਣ, ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਚਰਚਾ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਕੋਈ ਅਟੱਲ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਤੱਥ ਇਕੱਲੇ ਤਿੰਨ ਤੋਂ ਚਾਰ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਕੈਦ ਦੀ ਵਾਰੰਟੀ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਅੰਤਿਮ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀਆਂ। ਇਹ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਅਪੀਲ ਦੇ ਦਾਖਲੇ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਸਿਰਫ ਉਦੋਂ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅੰਤਮ ਸੁਣਵਾਈ 'ਤੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅੰਤਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਚਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਹੁਣ ਉਪਰੋਕਤ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਕਈ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਹੈ। ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਚੁੱਕਾ ਹਾਂ। ਇਸ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮੋਡਿਊਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਡੂੰਘਾਈ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਮੇਰਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਲਚਕੀਲਾ ਨਿਯਮ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਘੋਸ਼ਣਾ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਸਮਰਪਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਨਿਰਣੇ ਦੀ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਵਿਵੇਕ ਉੱਤੇ ਛੱਡਣਾ ਬਿਹਤਰ ਹੈ।

(17) *ਬਡਾਪੱਲੀ ਅਦੀ ਦੇ ਕੇਸ (1)* ਵਿੱਚ ਬੈਂਚ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ, ਮੈਂ ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹਾਂ ਅਤੇ ਜੇ ਹੁਣ ਉਪਰੋਕਤ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ। *ਜ਼ੋਰਾ ਸਿੰਘ (2)* ਅਤੇ *ਨੰਦ ਸਿੰਘ (3)* ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਕੇਸ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਿਰਫ ਕਟਕ ਦੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਕੋ ਜਿਹੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਹੀ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਉੱਪਰ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਕਾਰਨਾਂ ਦੇ ਉਲਟ, ਮੈਂ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਅਸਲ ਨਿਯਮ ਇਹ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੂੰਜੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿਚ ਦੋਸ਼ੀ ਜਵਾਬਦੇਹ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਹੋਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਗੰਭੀਰ ਅਤੇ ਬੇਮਿਸਾਲ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਅਦਾਲਤ

ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

(18) ਮੈਂ ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਫੈਸਲਾ ਲੰਮੀ ਚੌੜਾਈ ਅਤੇ ਉਲਝਣ ਦੀ ਭਰਮਾਰ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਹੈ - ਨਹਿਰੀ ਪਾਣੀ ਦੇ ਝਗੜੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਕਤਲ ਦੇ ਇੱਕ ਸਾਢੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ 70 ਟਾਈਪ ਕੀਤੇ ਪੰਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ - ਫਿਰ ਵੀ ਜਵਾਬਦੇਹ ਰਾਜ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜੋ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਾਧੇ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਅਸੀਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਛੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਿਰੁੱਧ ਰਾਜ ਦੀ ਅਪੀਲ ਦੇ ਲੀਬਿਤ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ - ਸੰਗਰੂਰ ਵਿਖੇ ਚੀਫ਼ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਧੜੇ ਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਡੀਸੀ ਟੀ ਅਵਾਤੀਆ, ਜੇ.—(19) ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਸੰਧਾਵਾਲੀਆ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ, ਜੇ. _____^

ਜੀ ਉਜਰਾਲ, ਜੇ.—(20) ਫੁਲ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤਾ ਸਵਾਲ ਉੱਠਦਾ ਹੈ :-

"ਇੱਕ ਪੁੰਜੀ ਦੋਸ਼ ਤੋਂ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਕੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਪਰ ਜਿਸ ਦੇ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।"

ਉਪਰੋਕਤ ਸਵਾਲ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਆਇਆ ਹੈ। ਬਚਿੱਤਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਪੰਜ ਹੋਰਾਂ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ

ਧਾਰਾ 302, 302/149, 307/149 ਆਦਿ ਦੇ ਅਧੀਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਅਤੇ। ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਬਰਨਾਲਾ ਦੇ 15 ਫਰਵਰੀ, 1971 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਰਾਹੀਂ, ਸਾਰੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਰਾਜ ਨੇ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ 11 ਜੂਨ, 1971 ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਸਨ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਗੈਰ-ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ। ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਸਮਰਪਣ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਛੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੇ ਰਾਜ ਦੀ ਅਪੀਲ ਦੇ ਲੀਬਿਤ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਮੌਜੂਦਾ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ।

(2) ਜਦੋਂ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ, ਤਾਂ ' ਇ ਸਟੇਟ ਬਨਾਮ ਬਦਪੱਲੀ ਆਦਿ' ਅਤੇ ਦੋ ਹੋਰਾਂ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਦਲੀਲ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, (1)। ਰਾਜ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਹ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਸ ਦਲੀਲ ਲਈ ਜ਼ੋਰਾ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਰਾਜ (2) ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਨੰਦ ਸਿੰਘ (3) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦੋ ਪਹਿਲੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਤੋਂ ਵੀ ਸਮਰਥਨ ਮੰਗਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਬਣਾਇਆ ਕਿ ਬਡਾਪੱਲੀ ਆਦਿ ਦੇ (1) ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨੇ ਸਹੀ ਨਿਯਮ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਲਈ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਰਾਜ ਨੇ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਕੈਪੀਟਲ ਚਾਰਜ ਤੋਂ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ-

“ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਰਾਜ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਉਠਾਈ ਗਈ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਵਜੋਂ ਉਸਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਬਦਲਦਾ, ਜਿਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਪੂੰਜੀ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਨਾ ਤਾਂ ਪ੍ਰਥਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਮੁਨਾਸਿਬ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਫਰਾਰ ਹੋਵੇ ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਕਿਸਮਤ ਦੀ ਚਰਚਾ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਸਾਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਭੇਜਣ ਦੇ ਆਪਣੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਝਿਜਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਾਂਗੇ।

ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ (4) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਹਨ ਕਿ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਹੋਣ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਨਾਲ ਹੋਰ ਵੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। . ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਸਨਵਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ, (5) ਐਮਸੀ ਅਗਰਵਾਲ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ (6) ਅਤੇ ਰਾਮਭੂਪਾਲ ਰੈਡੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ (7) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦੇ ਬਰੀ ਹੋਣ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਨਿਰਣਾਇਕ ਪੁੱਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਟੈਸਟਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਹੋਣ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ, ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਬਣਾਇਆ ਕਿ " ਬਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦੁਆਰਾ ਗੈਰ-ਅਸਲ ਨਹੀਂ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਨਿਰੰਤਰ ਮੌਜੂਦਗੀ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਸਮੱਗਰੀ ਅਤੇ ਵੱਖਰਾ ਬਦਲਾਅ।

(22) ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਲਿਆ ਗਿਆ ਵਿਚਾਰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦੋ ਪਹਿਲੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਉਲਟ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

(23) ਬਦਾਪੱਲੀ ਆਦਿ ਦੇ (1) ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਮਰੱਥ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਭੇਜਣ ਦਾ ਕੋਈ ਵਾਜਬ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ ਬੇਕਸੂਰ ਹੋਣ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਗਵਾਹਾਂ ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ ਦੀ ਕੋਈ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਵਿੱਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਹੋਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਨਿਰੀਖਣ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ: -

ਕੁਈਨ-ਮਹਾਰਾਣੀ ਬਨਾਮ ਗੋਬਰਧਨ (12) ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇੱਕ ਹੋਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਸਰ ਜੌਹਨ ਐਜ, ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇੱਕ ਰਾਜਧਾਨੀ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਧਾਰਾ 417, ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ (ਹੁਣ 427, ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪੀਲ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਇਹ, ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਅਟੱਲ ਨਿਯਮ ਬਣਾਏ, ਇਹ ਅਣਚਾਹੇ ਸੀ ਕਿ ਕੈਦੀ ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਫਰਾਰ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 427 ਤਹਿਤ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੀ

State of Punjab v. Bachittar Singh, etc., (Gujral, J.)

ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਸੱਚਾ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਧਾਰਾ 427 ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਰਾਜ ਕਿਸੇ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, *ਸਿਓ ਸਵੈਪ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਕਿੰਗ ਸੁਮਰਾਟ (13)* ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੀਵੀ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਨਾ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅੰਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(112) ILR IX ਸਾਰੇ। 528.

(13) 61 ਆਈਏ 398

ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਤੇ ਇੱਕ ਬਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ। ਅਦਾਲਤ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਸਵਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ। ਮੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, *ਬਦਾਪੱਲੀ ਆਇ ਦੇ* ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਤੋਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਰਥਾਤ, ਜਦੋਂ ਰਾਜ ਦੀ ਅਪੀਲ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਿ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅੰਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਅਤੇ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਦੋਵਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਸਵਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਦਾ ਹੱਕ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸੀ ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਅਣਚਾਹੇ ਸੀ ਕਿ ਪ੍ਰਾਈਸੋਨਰ ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਜਦੋਂ ਉਹ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

(24) ILR 11 (1879) ਇਲਾਹਾਬਾਦ 340 ਵਿੱਚ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਫੁੱਲਕਬੈਚ ਦੇ ਕੋਲ ਪਹਿਲੀ ਘਟਨਾ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਓਲਡਫੀਲਡ ਵਿੱਚ, ਜੇ. ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਦੇ ਦਾਖਲੇ ਨੇ ਇੱਕ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਨਿਰੀਖਣ ਤੋਂ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਉਸੇ ਸਥਿਤੀ 'ਤੇ ਉਤਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸਨੂੰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇੱਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਣ ਦੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲ ਦਾ ਦਾਖਲਾ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਬਦਲੇ ਹੋਏ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਮੁੜ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਰਾਜ ਦੀ ਅਪੀਲ ਦਾ ਦਾਖਲਾ, ਜਦੋਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਸਮਾਪਤ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਪ੍ਰਤੀ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਅਤੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਨੂੰ ਗੁਆ ਦੇਣਾ ਸੀ। ਜਿਸ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਮੁੜ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਲਈ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਹੋਰ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਤਾਰ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ, ਇੱਕ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਇਹ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਬੇਕਸੂਰ ਹੋਣ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਨਾਲ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਜੇਕਰ ਦੋ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਸੰਭਵ ਹਨ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਏ ਗਏ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰ ਰਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸਬੂਤਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਉਸਦੀ

ਪਹੁੰਚ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਕਿ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਮੁੜ ਜੀਵਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਬਦੀਲੀ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਕਰਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ

(14) ILR II (1879) ਸਾਰੇ. 340

ਹਾਲ ਹੀ ਦੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਘੜੀ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਰੱਖਣਾ ਅਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਚਾਰਨਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀਆਂ 'ਤੇ ਪੁੰਜੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਲਈ *ਕੱਛ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਅਹੋਰ ਵਸਤਾ ਹੱਛੂ ਅਤੇ ਹੋਰ*, (15) ਦੇ ਨਿਆਂਇਕ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਤੋਂ ਕੁਝ ਸਮਰਥਨ ਉਪਲਬਧ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਕੀ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦੇ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ: -

“ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨਿਰਣੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨਾਲੋਂ ਬਿਹਤਰ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਇਹ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਗੋੜੇ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਜਾਇਦਾਦ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਸਿਰਫ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

(25) *ਬਦਪੱਲੀ ਆਦਿ ਦੇ ਕੇਸ (1)* ਵਿੱਚ ਤੀਜਾ ਕਾਰਨ *ਰਾਣੀ-ਮਹਾਰਾਣੀ ਬਨਾਮ ਗੋਬਰਧਨ*, (12) ਵਿੱਚ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਉੱਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਕਦੇ ਵੀ, *ft* ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਟੱਲ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੇਸ ਦੀ ਬਹਿਸ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ ਤਾਂ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਫਰਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਪੀਲ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਰੱਖਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਣਾ ਹੀ ਉਚਿਤ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਮੁੱਲ ਨੂੰ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਮੈਂ ਇਹ ਜੋੜ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇੱਕ ਬਰਾਬਰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪਹਿਲੂ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵੇਲੇ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਕਾਨੂੰਨ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇਸ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਲੋੜ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਲਈ ਨਹੀਂ ਖੋਹਿਆ ਜਾਂਦਾ। ਜਦੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਅਪੀਲ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਸਮੇਂ ਜਾਂ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਭੁਗਤਣ ਲਈ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਉਸ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਅਤੇ ਸਾਧਨ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਲੱਭੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਉਸ 'ਤੇ ਲਗਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਉਸਦੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿਰਫ ਪਟੀਰੀਓਡ ਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ ਉਸਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। *ਗੋਬਰਧਨ ਦੇ ਕੇਸ (12)*, ਜਾਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਲਈ *ਬਦਪੱਲੀ ਆਦਿ ਦੇ (1)*; ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਸਮੇਂ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ ਕਿ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਖਾਰਜ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਨਤੀਜਾ ਬਹੁਤੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ

(15) ਏਆਈਆਰ 1953 ਕੱਛ 50.

State of Punjab v. Bachittar Singh, etc., (Gujral, J.)

ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਦੇ ਇੰਨੀ ਲੰਮੀ ਮਿਆਦ। ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਦੋਸ਼ੀ ਸਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਕੱਟ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇਕ ਅੰਡਰ-ਟਰਾਇਲ ਕੈਦੀ ਵਜੋਂ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਪਰ ਸਭ ਕੁਝ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਬੰਦ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਬਹੁਤੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨਾਲ ਕੈਦੀ ਵਾਂਗ ਸਲੂਕ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਅੰਡਰ ਟਰਾਇਲ ਉੱਪਰ ਦੋਸ਼ੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਬਡਾਪੱਲੀ ਆਦਿ ਦੇ ਕੇਸ (1) ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਪੂਰੇ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ, ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇਹ ਯਕੀਨ ਦਿਵਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹਾਂ ਕਿ ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰ ਅਤੇ ਜ਼ੋਰੇ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ (2) ਅਤੇ ਨੰਦ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ (2) ਵਿੱਚ ਅਪਣਾਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰ। 3) (ਸੁਪਰਾ) ਹੁਣ ਤੱਕ ਸਹੀ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਿਸ ਦੇ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ, ਕਦੇ ਵੀ, ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਅੰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਅਜੇ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਸਿਧਾਂਤ ਤਿਆਰ ਕਰਨੇ ਬਾਕੀ ਹਨ ਜੋ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨਗੇ। ਇਸਦੇ ਲਈ, ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 427 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਹੇਠਾਂ ਚਲਦਾ ਹੈ-

"427. ਜਦੋਂ ਧਾਰਾ 411-ਏ, ਉਪ ਧਾਰਾ (2), ਜਾਂ ਧਾਰਾ 417 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਅਪੀਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਇਹ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਅਧੀਨ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਉਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਵੇ ਜਿਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਸ ਨੂੰ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਅਪੀਲ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਤੱਕ ਉਸ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਭੇਜ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।"

ਉਪਰੋਕਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦਾ ਨਿਰਪੱਖ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨ ਨਾਲ ਇਹ ਸਾਹਮਣੇ ਆਵੇਗਾ ਕਿ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਬਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਨੂੰ ਅਜੇ ਵੀ ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ "ਦੋਸ਼ੀ" ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ; ਮਹੱਤਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪੂੰਜੀ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਦੂਸਰੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਅਧੀਨ ਅਦਾਲਤ ਜਿਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਹੇਠ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਈ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇਣ ਲਈ ਇੱਕ ਨਿਰਵਿਘਨ ਵਿਵੇਕ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੋਈ ਭੇਦ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਖਿੱਚਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਦੋਸ਼ੀ ਉੱਤੇ ਪੂੰਜੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਿਸੇ ਘੱਟ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਸੀ।

(26) ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਤੈਅ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਿਆਂਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਆਰਬਿਟਰਲ ਜਾਂ ਬੇਤੁਕੇ ਢੰਗ ਨਾਲ। ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦਾ ਵਿਵੇਕ ਇਸ ਨਿਪਟਾਰੇ ਨਿਯਮ ਦਾ ਕੋਈ ਅਪਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਫਿਰ ਇਸ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਿਧਾਂਤ ਕੀ ਹਨ ? ਟੇਕ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਉਧਾਰ ਲੈਣ ਲਈ ਚਾਂਦ ਰਾਓ ਰਨਰਨਰਾਇਣ ਸਿੰਘ ਸ਼ਿਓਜੀ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਜੇ. ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਾਜ (16), ਸਧਾਰਨ ਜਵਾਬ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ "ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਟੱਲ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਜੋ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵਿਵੇਕ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ"। ਜਿੱਥੇ ਤੱਕ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 437 ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਕੋਡ ਦੀ ਸਕੀਮ ਤੋਂ ਕੁਝ ਪ੍ਰਤੱਖ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਉਣਾ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(27) ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੜਾਵਾਂ 'ਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਡ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਮੌਜੂਦ ਹਨ। ਜੇ ਕਿਸੇ ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਵਾਰੰਟ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 496 ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਦਾਲਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀਹੀਣ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਬੇਮਿਸਾਲ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮਾਨਤਯੋਗ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਇਸ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ 'ਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤਯੋਗ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਹੈ, ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਹੱਕ ਵਜੋਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਬੇਕਸੂਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਦੋਸ਼ੀ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਵਿਅਕਤੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਉਹ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਆਪਣੇ ਕੇਸ ਦਾ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਬਚਾਅ ਕਰ ਸਕੇ ਬਸ਼ਰਤ ਉਹ ਉਚਿਤ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੇ।

(28) ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ 'ਤੇ ਗੈਰ-ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 497 ਦੇ ਪ੍ਰੋਵਿਜ਼ਨਜ਼ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਉਸਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ ਦਾ ਅਖ਼ਤਿਆਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ 'ਤੇ ਇੱਕ ਸੀਮਾ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਵਾਜ਼ਬ ਆਧਾਰ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਮੌਤ ਜਾਂ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਜ਼ਮਾਨਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਉਮਰ 16 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਔਰਤ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਬਿਮਾਰ ਜਾਂ ਕਮਜ਼ੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 497 ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਜਾਂ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਵਾਲੇ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਉੱਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਫੌਜਦਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 498 ਨਿਰਵਿਘਨ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸ਼ਕਤੀ. ਧਾਰਾ 497 ਅਧੀਨ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 498 ਵਿੱਚ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਹੁਣ ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਲਝ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 498 ਅਧੀਨ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

(16) ਏਆਈਆਰ 1958 ਪੀ.ਬੀ. 123. ~

(29) ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 427 ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੋਲਣ 'ਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਕੋਲ ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਜਿੰਨੀ ਇਸ ਕੋਲ ਗੈਰ-ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 498 ਦੇ ਤਹਿਤ ਹੈ। -ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਕੇਸਾਂ ਸਮੇਤ ਉਹ ਕੇਸ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਉੱਤੇ ਪੁੰਜੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਧਾਰਾ 498 ਦਾ ਸਬੰਧਿਤ ਹਿੱਸਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ “ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਧਾਰਾ 427 ਵਿੱਚ ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ “ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਹੈ। ਅਪੀਲ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਜਾਂ ਉਸਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ। ਧਾਰਾ 498 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 427 ਦੋਵਾਂ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 497 ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਨਹੀਂ ਲਗਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਜੋ ਮੌਤ ਜਾਂ ਉਮਰ

State of Punjab v. Bachittar Singh, etc., (Gujral, J.)

ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਯੋਗ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿੱਥੇ ਫੌਜਦਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 498 ਅਧੀਨ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(30) ਕੇ. ਐਨ. ਜੋਗਲੇਕਰ ਬਨਾਮ ਸਮਰਾਟ (17) ਵਿੱਚ, ਸੁਲੇਮਾਨ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਬੈਂਚ ਲਈ ਬੋਲਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਕੋਲ ਧਾਰਾ 498 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੀਆਂ ਵਿਆਪਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਸਨ ਜੋ ਪਿਛਲੀ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਅਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਨਿਰੀਖਣ-

"ਇਹ ਮੁਖਰਜੀ, ਜੇ., ਸਮਰਾਟ ਬਨਾਮ ਹਚਿਨਸਨ (18) ਦੁਆਰਾ ਆਮ ਸਿਧਾਂਤਾਂ 'ਤੇ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਿਧਾਂਤਾਂ 'ਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਧਾਰਾ 496 ਅਤੇ 497 (ਜਿਵੇਂ ਕਿ 1923 ਵਿੱਚ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਸੀ) ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ, ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦਾ ਨਿਯਮ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਅਪਵਾਦ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਬਹੁਤ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸੋਚਦੇ ਕਿ ਗੰਭੀਰ ਗੈਰ-ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਨਿਯਮ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਜੋ ਮੌਤ ਜਾਂ ਉਮਰ ਭਰ ਲਈ ਆਵਾਜ਼ਾਈ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਯੋਗ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਵਾਜਬ ਆਧਾਰ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਜਾਂ ਉਮਰ ਭਰ ਲਈ ਆਵਾਜ਼ਾਈ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਮਨ੍ਹਾ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਸਮਝਿਆ ਹੈ, ਗ੍ਰਾਂਟ ਕਿਸੇ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਜਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਮਾਨਤ, ਜਿਸ ਕੋਲ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ S. 498, ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪੀਸੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਇੱਕ ਆਮ ਨਿਯਮ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਸਿਰਫ ਅਸਧਾਰਨ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਹੈ

(17) ਏਆਈਆਰ 1931 ਸਾਰੇ. 504.

(18) ਏਆਈਆਰ 1931 ਸਾਰੇ. 356.

ਜਦੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਆਪਣੇ ਮੁਕੱਦਮੇ 'ਤੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇਸਤਰਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਸਬੂਤ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਰਫ ਅਭਿਆਸ ਅਤੇ ਸਾਵਧਾਨੀ ਦਾ ਨਿਯਮ ਹੈ। ”

ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ (19) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ: -

"ਇਸ ਮੰਤਵ ਲਈ, ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਲਜ਼ਾਮ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ, ਇਸ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿਚ ਸਬੂਤ ਦੀ ਕਿਸਮ, ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਤੀਬਰਤਾ ਜੋ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏਗੀ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਚਰਿੱਤਰ, ਵਿਵਹਾਰ, ਸਾਧਨਾਂ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਖਾਤਾ, ਅਤੇ ਇਹ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਫਰਾਰ ਹੋ ਕੇ ਸਜ਼ਾ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ; ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਉਸ ਦੇ ਭਗੌੜੇ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ, ਜ਼ਮਾਨਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ; ਪਰ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਮੰਨਣ ਦਾ ਕੋਈ ਵਾਜਬ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ

ਦੇਸ਼ੀ ਦੇ ਭਗੋੜੇ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ, ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਈ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ।

ਬੇਸ਼ੱਕ, ਅਦਾਲਤ ਵੀ ਦੇਸ਼ੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਉਸ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ,

ਚਰਿੱਤਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਡਰਾਉਣਾ ਜਾਂ ਹੋਰ ਇਸਤਰਾਸਾ ਪੱਖ ਲਈ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਜਿੱਤਣਾ ਜਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨਾ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਆਮ ਨੀਤੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਮਾਪਦੰਡ ਵਜੋਂ, ਜਾਂ ਬਚਾਅ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਪਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਰੱਖਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ”

ਜੋਗਲੋਕਾਪੀਜ਼ (17) ਵਿੱਚ ਲਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰ ਅਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਸੁਲੇਮਾਨ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਾਧਾਰਨ ਨੀਤੀ ਦਾ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਿੰਘ (19), ਕੇਸ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੌਤ ਜਾਂ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਕੈਪਟਨ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ (20) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੀਆਂ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ,

“ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਜੁਰਮ ਜ਼ਮਾਨਤਯੋਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਥੇ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 496 ਹਿਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਜੇ ਜੁਰਮ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਗੰਭੀਰਤਾ, ਸਬੂਤ ਦਾ ਚਰਿੱਤਰ, - ਸਥਿਤੀਆਂ ਜੋ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹਨ, ਦੇ ਮੰਦੋਨਜ਼ਰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। - ਦੇਸ਼ੀ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਦੇਸ਼ੀ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਵਾਜਬ ਸੰਭਾਵਨਾ, ਗਵਾਹਾਂ ਨਾਲ ਫੇੜਫਾੜ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਵਾਜਬ ਖਦਸ਼ਾ, ਜਨਤਾ ਜਾਂ ਰਾਜ ਦੇ ਵਡੇਰੇ ਹਿੱਤਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ, ਜੋ ਉਦੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਗੈਰ-ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਮੁਲਜ਼ਮ। ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਦੇ ਐਸ. 498 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਬਹੁਤ ਵਿਆਪਕ ਹਨ; ਫਿਰ ਵੀ, ਜਿੱਥੇ ਅਪਰਾਧ ਗੈਰ-ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਹੈ, ਗੈਰ-ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਚਾਰਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।”

(32) ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੇਸਾਂ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 427 ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣ ਦੀ ਕਾਫ਼ੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 427 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਬਹੁਤ ਵਿਆਪਕ ਹੈ ਅਤੇ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਸਦੀ ਸ਼ਕਤੀ 'ਤੇ ਕੋਈ ਸੀਮਾ ਨਹੀਂ ਲਗਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਜਾਂ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਬਰਾਬਰ ਵਾਜਬ ਸਿੱਟਾ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਇਸ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਨੂੰ ਕੈਪਟਨ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ (20) ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਧਾਰਾ 498 ਅਧੀਨ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕੁਝ ਹਾਲਾਤ ਜੋ ਢੁਕਵੇਂ ਹੋਣਗੇ, ਜਦੋਂ ਇਹ ਸਵਾਲ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜ਼ਾਬਤਾ ਸੰਘਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 427 ਦੇ ਅਧੀਨ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਪਰ ਕੁਝ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ ਵੀ ਹਨ ਜੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੋਧ ਨਾਲ ਬਰਾਬਰ ਢੁਕਵੇਂ ਹੋਣਗੇ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬਦਲੀ ਹੋਈ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਦੇਸ਼ੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਜੁਰਮ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਗੰਭੀਰਤਾ, ਸਬੂਤਾਂ

ਦਾ ਚਰਿੱਤਰ, ਦੋਸ਼ੀ ਲਈ ਅਜੀਬ ਹਾਲਾਤ, ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਏ ਜਾਣ ਸਮੇਂ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਨਾ ਹੋਣ ਦੀ ਵਾਜ਼ਬ ਸੰਭਾਵਨਾ। ਉਮਰ ਕੈਦ ਜਾਂ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਭੁਗਤਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਨਤਾ ਅਤੇ ਰਾਜ ਦੇ ਵਡੇਰੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦਾ ਅਜੇ ਵੀ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 427 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਰਾਜਧਾਨੀ 'ਤੇ ਸੀ। ਚਾਰਜ. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅਪੀਲ ਦੇ ਸਫਲ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

(33) 'ਤੇ ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਲਿਬੇਲ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ-ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ 'ਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਦਲੀਲ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕਰਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸਿਰਫ ਦੋ-ਗੁਣਾ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ, ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ, ਉਸਦੇ ਚਰਿੱਤਰ, ਰੁਤਬੇ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਕੇਸ ਦੀ ਨਿਰਪੱਖ ਸੁਣਵਾਈ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਨਾ ਪਵੇ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਉਸ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਕਰ ਸਕੇ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਉਸ ਨੂੰ ਸੁਣਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 427 ਅਧੀਨ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਸਵਾਲ ਵਿਚਾਰੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ ਢੁਕਵੀਂ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਕੱਲੇ ਦੂਜੇ ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਅਪੀਲ ਪੈਡਿੰਗ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਅਧੀਨ ਰੱਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਤੋਂ ਬਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੋਸ਼ੀ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਦਲੀਲ, ਭਾਵੇਂ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਆਕਰਸ਼ਕ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਾਮੀਆਂ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਰੱਖਣ ਦੇ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਵੀ ਲੋਕ ਹਿੱਤ ਵਿਚ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਗੰਭੀਰ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਮੌਤ ਜਾਂ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਵੱਡਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਸਦੇ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ। ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਵੀ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਆਖਿਰਕਾਰ ਲਗਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਦੋਸ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਅੰਤਮ ਹੋਵੇਗਾ। ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਲਗਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਚਰਿੱਤਰ, ਰੁਤਬੇ ਅਤੇ ਸਾਧਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ. ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਦੇਣ ਲਈ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਭੁਗਤਣੀ ਪਵੇਗੀ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੇ ਸਜ਼ਾ ਮੌਤ ਜਾਂ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਵਾਕ. ਇਸ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨ ਲਈ, *ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ* (19) ਵਿੱਚ ਆਈ.ਡੀ. ਦੁਆ. ਜੇ. ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਉਧਾਰ ਲੈਣ ਲਈ (19) "ਇਲਜ਼ਾਮ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ, ਇਸ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਦੀ ਕਿਸਮ, ਗੰਭੀਰਤਾ। ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਜੋ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਚਰਿੱਤਰ, ਵਿਵਹਾਰ, ਸਾਧਨ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀ" ਸਾਰੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਾਰਕ ਹੋਣਗੇ। ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ ਜੋੜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਲਈ ਅਜੀਬ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਕਤਲ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿਚ ਕੇਸ ਦਰਜ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਲੱਭਣ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸਰਗਰਮ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦਾ ਇਹ ਜੋਸ਼ ਦੋਸ਼ੀ ਲਈ ਬਹੁਤਾ ਮੌਕਾ ਜਾਂ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਨਹੀਂ ਛੱਡਦਾ। ਅਲੋਪ ਕਰਨ ਲਈ ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਸਾਧਨਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜੋ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਹਨ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਬਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੋ ਜਾਂ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਆਜ਼ਾਦੀ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿਚ ਅਪੀਲ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਾਧਨ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਦੇ ਵਧੇਰੇ ਮੌਕੇ ਅਤੇ ਲਾਲਚ ਉਸ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿਚ ਪੈ ਜਾਣਗੇ। ਫਰਾਰ ਹੋਣ ਲਈ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਉਹ ਕਲਪਨਾ

ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲ ਦੇ ਅੰਤਮ ਨਤੀਜੇ ਵਿੱਚ ਉਮਰ ਕੈਦ ਜਾਂ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਕੀ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਸਹੀ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਇੱਕ ਆਮ ਨਿਯਮ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਫੌਜਦਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 127 ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮਾਨਤ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਲਈ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਾਂ ਉੱਥੇ ਕੀ ਇਹ ਰਾਏ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਫਰਾਰ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ? ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਜਵਾਬ ਨਾਂਹ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਧਾਰਾ 427 ਅਧੀਨ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਜਾਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦਾ। ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਅਤੇ ਸਾਧਨ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਉਦਾਰਤਾ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਦੋਸ਼ੀ ਇੱਕ ਵਾਰ ਬਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

(34) ਤਿੰਨ ਹੋਰ ਕਾਰਨ ਹਨ ਜੋ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 427 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਉਦਾਰਤਾ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ 'ਤੇ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 426 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 426 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੀ ਇਸ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਾਰਨ ਦਰਜ ਕਰਨੇ ਹੋਣਗੇ। ਕਾਰਨ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ, ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਲਈ ਠੋਸ ਕਾਰਨ ਲੱਭਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਮੌਤ ਜਾਂ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 427 ਵਿੱਚ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਸੀਮਾ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਇੱਕ ਉਦਾਰਵਾਦੀ ਪਹੁੰਚ ਰੱਖ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

(35) ਦੂਜਾ ਕਾਰਨ ਧਾਰਾ 427 ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਹੀ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਅਧੀਨ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਧਾਰਾ 411- ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਸ ਦੇ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਧਾਰਾ 417. ਵਿਧਾਨ ਮੰਡਲ ਦੁਆਰਾ ਅਧੀਨ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਉਦਾਰਤਾ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਹ ਇਰਾਦਾ ਸੀ ਕਿ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(36) ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤੱਥ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਅਕਸਰ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਨਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਸਭ ਦੇ ਲਈ ਅੰਡਰ ਟਰਾਇਲ ਰਹਿਣ ਦੀ ਕਸ਼ਟ ਝੱਲਣੀ ਪਵੇਗੀ। ਮਿਆਦ. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਜ਼ੋੜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਠਿਨਾਈ ਸਿਰਫ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਰਾਜ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਅਕਸਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਵੀ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਫਾਂਸੀ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਹੈ, ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ

State of Punjab v. Bachittar Singh, etc., (Gujral, J.)

ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਅਧੀਨ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਖਰਕਾਰ ਬਰੀ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਕਠਿਨਾਈ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅਸਧਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ 'ਤੇ ਖਤਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਕੱਟਣੀ ਪਈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਲਈ, ਜਦੋਂ ਰਾਜ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰ ਅਪਰਾਧਾਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਲਈ ਇੱਕ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਾਰਨ ਸਮਝਣਾ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਅਦਾਲਤ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਸਵਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਮੁਸ਼ਕਲ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜ਼ਿੰਦਾ ਹੈ।

(37) ਮੇਰੇ ਵਿਦਵਾਨ ਭਰਾ ਲਈ ਬਹੁਤ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਉੱਪਰ ਦਰਜ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਮੈਂ ਇਸ ਗੱਲ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਕਿ ਪੁੰਜੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਰਾਜ ਦੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ - ਅਜਿਹੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਦੇ ਲੀਬਿਟ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਸਿਰਫ ਗੰਭੀਰ ਲਈ ਅਤੇ ਬੇਮਿਸਾਲ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਰੱਦ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਜਾਂ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਮਰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਪੁੰਜੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਸਹੀ ਨਿਯਮ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਗੈਰ-ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਉਦਾਰਤਾ ਦੀ ਇੱਕ ਉਦਾਰਤਾ ਨਾਲ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਸਵਾਲ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਦੇ ਸਫਲ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ। ਇਹ, ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਨਿਰਦੋਸ਼ ਹੋਣ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 427 ਦਾ ਇੱਕ ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਵਾਜਬ ਨਿਰਮਾਣ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਅਤੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਲਈ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਦੁਆਰਾ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਉਦਾਰਤਾ ਨਾਲ ਜ਼ਮਾਨਤ. ਕਹਿਣ ਨੂੰ ਤਾਂ ਕੈਪੀਟਲ ਚਾਰਜਿਜ਼ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਾ ਹੀ ਹੈ

ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਨਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਉਸ ਅਖਤਿਆਰ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਕੀ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ ਜਾਂ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਪਾਬੰਦੀ ਨਾ ਤਾਂ ਧਾਰਾ 427 ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਹੈ। ਮੁੱਦੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਵਿਚਾਰ.

(38) ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਦੇਖਦਿਆਂ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਘਾਤਕ ਧੱਕਾ ਕਥਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਲੱਗੀ ਸੱਟ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਸਾਧਾਰਨ ਕੋਰਸ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਦੀ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕਿ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸੱਟ ਅਜਿਹੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਨਹੀਂ ਪਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇਸਤਰਾਸਾ ਪੱਖ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਘਟਨਾ ਇਸ ਝਗੜੇ ਕਾਰਨ ਵਾਪਰੀ ਹੈ ਕਿ ਮੁਦਈ ਧਿਰ ਦੀ ਨਹਿਰ ਤੋਂ ਪਾਣੀ ਲੈਣ ਦੀ ਵਾਰੀ ਕਦੋਂ ਖਤਮ ਹੋਵੇਗੀ। ਸੁਣਵਾਈ 'ਤੇ ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਲਈ ਇਹ ਗੱਲ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 149 ਅਜੇ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਲਗਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਘਾਤਕ ਸੱਟ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ। ਇਸ ਦਲੀਲ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਰਾਏ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਾਫੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਦਲੀਲ ਆਖਰਕਾਰ ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਹੋਵੇਗੀ, ਇਸ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦਾ ਕੇਸ ਵੱਖਰਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਿ ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਮੈਂ ਦੂਜੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੰਦਾ

ਹਾਂ ਜੋ ਚੀਫ਼ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਸੰਗਰੂਰ ਦੀ ਤਸੱਲੀ ਅਨੁਸਾਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦਿਓ

(39) ਬਹੁਮਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਪਟੀਸ਼ਨ ਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਛੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਸੰਗਰੂਰ ਦੇ ਚੀਫ਼ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੀ ਤਸੱਲੀ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ 'ਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਕੇ. ਐਸ. ਕੇ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:-ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਕੰਚਨ

ਫੁਲ ਬੈਂਚ

ਡੀ. ਕੇ. ਮਹਾਜਨ, ਐਚ. ਆਰ. ਸੋਢੀ ਅਤੇ ਬਾਲ ਰਾਜ ਤੁਲੀ, ਜੇ. ਜੇ.
ਗਿਫਟ ਟੈਕਸ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਪਟਿਆਲਾ, - ਬਿਨੈਕਾਰ।
ਬਨਾਮ.
ਤੇਜ ਨਾਥ, - ਜਵਾਬਦਾਰ।

1970 ਦਾ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਸੰਦਰਭ ਨੰ. 10

9 ਨਵੰਬਰ 1971 ਈ.

ਗਿਫਟ ਟੈਕਸ ਐਕਟ (1958 ਦਾ XVIII)—ਸੈਕਸ਼ਨ 2(ਜਿੱਤ), 2(xii) ਅਤੇ H(xxiv) — ਹਿੰਦੂ ਅਣਵੰਡੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਇੱਕ ਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਸਹਿਪਾਠੀਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਤੋਹਫ਼ਾ